

לישה ג'

סמוך לסעודתו

א. מגן אברהם סימן שכא:כד
וכל זה אפי' לצורך אותה סעודה אסור

ב. שו"ת מנחת יצחק חלק א סימן עד
ומכ"ש רק לצורך אותה סעודה, י"ל דהוי בכלל מעט מעט, עי' פמ"ג (סי' שכ"א מ"ז סקי"ב) ובס' תל"ד (שם ס"ק כ"ב) הובא בס' מנחת שבת (סי' פ' אות ל"ח), וחזי לאצטרופי לכל הנ"ל.

השלכות

ג. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן עד: לישה יב
האם מותר להכין תמחית תפוחי אדמה מאבקה נמסה (אינסטנט פאטייטא) או פודינג מאבקה נמסה (אינסטנט פודינג) ע"י שינוי דנתינת המים אח"כ ושינוי בערבוב.
תשובה: אבקה נמסה של תפוחי אדמה אסור בכל אופן [דהוי עבה?], ואבקה נמסה של פודינג בבלילה רכה מותר בנותן את המים אח"כ ולערב בשינוי, ובלילה עבה אסור בכל אופן.

ד. שמירת שבת כהלכתה ח:כג

הבא להכין בשבת ביצה קצוצה (תבשיל עשוי מביצים ובצלים קצוצים), כיצד יעשה? יקלוף את הביצים המבושלות סמוך לסעודה [משום בורר] וירסקן אפילו בשינוי המזלג [דאין ענין טוחן], יקלוף את הבצלים ויחתכם סמוך לסעודתו לחתיכות גדולות קצת [משום טוחן] ויערבב. ונוהגים להוסיף לתערובת זו שמן ואין חוששין, ומערבבים בלי השינויים המוזכרים לעיל בסעיף ט. אך טוב יעשה, אם ישנה מן הסדר בנתינת השמן ובאופן הבחישה...

הערה פא: ונראה ליישב מנהג העולם. א. דעיין ס' שכא בתה"ל"ד ס"ק כב וכה, דכל לצורך אותה הסעודה קרי מעט מעט, ושרי אף בלי שינוי... ב. עיין אשל אברהם תנינא ס' שכא, דכל שאינו מפורר (הביצה) כקמח לא שייך איסור לישה, וע"ש, דכל שהחלמון נעשה כקמח יש להיזהר, ג. שמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, ד"ל דכיון שרוצים רק לערבב ומקפידים שלא יתהוו ממש גוש אחד, אין זה מה"ת כבלילה עבה... מ"מ בצירוף עם זה שהביצה כבר מבושלת, וכן אם מוסיפים כבד שגם הוא כבר מבושל, והבצל והשמן הם רק כעין תבלין לכך, כמו שכתב המ"ב ס' כא סע' יד בביה"ל ד"ה שמא... ולכן אין לערער על המנהג שהיה נהוג גם אצל הרבה מגדולי התורה והיראה, עכ"ד.

ה. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן עד: לישה יג

בלש הרי משמע דלא אמרינן "אין לישה אלא בגדולי קרקע", דהרי עפר יש בו משום לישה... והחלוק פשוט טוחן הוא ממלאכות הקרקע עיין בבאורי הגר"א שם ולישה לא נחשב ממלאכת הקרקע... ולכן בכבד והערינג /ודג מלוח/ וכדומה שנרסקו דק דק צריך לעשות בשינוי.

ו. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן עד: טוחן ב

ולגבי לישה מסתבר שאין בזה, כיון דלא היה כאן נתינת משקה כדרך לישה אלא שהוא דבוק בעלמא ע"י הליחות שבו.

ז. חזון איש אורח חיים, מועד הלכות שבת - סימן נח אות ט ד"ה נראה דפירי המתדבק

נראה דפירי המתדבק ע"י ריסוקו וכמו בננות וכיו"ב אסור ליתן לתוך המרוסק משקה, אפי' רסקו מע"ש, ולא חשיב כנתן לתוכו משקה מע"ש דמותר להוסיף בשבת, דמשקה של עצמו לא חשיב כנתן משקה לתוכו וכמש"כ סק"ח דלא חשיב לש ע"י משקה של הפירי עצמו וצ"ע.

ח. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן עד: לישה ג

איך לנהוג למעשה בנתינת משקים לקמח מצה ודייסה (סירימל) של תינוק ובחישתם.
תשובה: הנה יש להקל בבלילה רכה שהוא דרבנן, כהרוב החולקין על הט"ז בס"י שכ"א ס"ק י"א ומתירין בשינוי שאיכא בגמ' דנותנין תחלה המאכל תחלה ואח"כ המשקה אם לא ידוע לו אבל הוא רק לצורך גדול כגון להאכיל לתינוק אבל בלא צורך גדול יש לאסור כהט"ז.

תיקון אוכל

ט. שו"ת הרמב"ם סימן שה

שאלה: קדרה של דיסא שמשתיין אותה על גבי כירה בשבת, למחר כשמורידים את הקדרה מעל הכירה, מכניסין בה עץ הפרור ומגיסין בה הרבה ומערבין אותה ומכין אותה בעץ הפרור עם צדדי הקדרה או בתוך הקערה עד שמתערב הבשר והריפות והמים ותסמך ותעשה כולם

גוף אחד, ופעמים מסירין מים מעל פניה ואחר כך מערבין אותה, ופעמים מוסיפין לה מים חמים לפי מה שהיא צריכה, כל אלו המעשים אסור או מותר. תשובה: ודאי שכל זה מותר...

י. ביאור הלכה סימן שכא "שמה יבוא"

וטעם ההיתר נ"ל לדעת התוספות משום דע"י מה שמבישין הקליות בתנור ועושין אותן שיהיו ראויין לאכילה, הוא חשיב כמו דבר שנאפה ונתבשל, ולכך אף דע"י נתינת מים שנותנין בתוכו אח"כ הוא מתגבל אין זה חשיב כמו מלאכת לישה אלא כמו תיקון אוכל בעלמא דדרך אכילתו בכך והוא חשיב כמו רוטב שנותנין בתבשיל ואין זה מלאכה דאורייתא ולכך הותר מעט מעט דחשיב קצת שינוי...

יא. חזון איש אורח חיים, מועד הלכות שבת - סימן נח אות ז ד"ה כתב עוד בבה"ל

כתב עוד בבה"ל שם דהא דמותר ליתן רוטב תוך תבשיל עב הוא משום דכיון דנתבשל ועומד לאכילה אין נתינת הרוטב אלא תיקון מאכל... ואין זה מוכרע שהוא מותר שהרי בפת כה"ג חשיב לש... וה"ה בתבשיל שרססו לרסיסים וחוזר ומערבו ומגבלו במשקה יש בו משום לש...

יב. חזון איש אורח חיים, מועד הלכות שבת - סימן נח אות ט ד"ה סימן שכ"א סעי'

ונראה דכשם שבישולו מפקיעתו ממלאכת טחינה כיון שטחינתו נוחה ואין שם "מלאכה" עלה, כמו כן לאו שם "לישה" עלה.

יג. שמירת שבת כהלכתה ח הערה י

דיתכן דלישה דאורייתא היא דוקא בלש שיהא ראוי לאפות או שמתקן אותו ויכול להתקיים כך כלישת חרדל וכדו', משא"כ לישה כזו שרגילין לעשות כשמכינים חלב מאבקה לתינוק, אשר דרך אכילתו אך ורק ע"י לישה ואין עושין כלל לישה זו אלא כדי לאכול לאלתר, יתכן דקרוי רק בשם תיקון מאכל ולא לש... וכמו שהרשב"א מתיר לחתוך דק דק כדי לאוכלו מיד...

יד. ארחות שבת ו, הערה כו

ומבואר דס"ל [לבה"ל] דבמקום שהלישה אינה יוצרת דבר חדש אלא רק מתקנת את האוכל, אין בזה איסור לישה...

טו. ר' דוד ריביאט עמ' 540

תיקון According to some Poskim, cooked foods are exempt from the Melocho of Losh based upon a principle called (lit. food preparation). While a precise explanation for this principle is beyond the scope of this text, it can be stated that one may mix liquids into cooked foods even if it will result in the formation of a thick dough-like paste or mixture.